

"به نام خدا"

طرح مفهوم "باغ ایرانی حقوق بشر"

کلیات

بشر با گذر از مراحل مختلف پیشرفت و تکامل اقتصادی و ورود به عصر تجربه، دیگر به سان گذشته تنها به مالکیت بر ابزار و محصول دلخوش نیست و ارزش و شأن خود را تنها مدیون و مرهون آن‌ها نمی‌داند. انسان کنونی بیش از هر زمان دیگری هویت خود را در تجارب می‌جوید و تجربه و خاطره را ثمره فعالیت‌های خویشتن می‌شناسد. درک این واقعیت، کسب و کارها را بر آن داشت که به خدمات توجه کنند. البته، دیری نپایید که دریافتند خدمات نیز دیگر جوابگوی تغییرات عمده فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی نیست؛ از این‌رو، برای خلق و حفظ رقابت‌پذیری هر چه بیشتر به نمایش روی آوردند. بدین ترتیب، کالا و خدمت تبدیل به عناصری مهم در فرایند تحویل نمایش شدند. هدف این نمایش آفرینش تجاربی لذت‌بخش، گاه آموزنده و در حالت کلی به‌یادماندنی و خاطره‌انگیز برای مشتریان و مصرف‌کنندگان بود.

تجربه آفریدن، با خلاقیت افراد رقم می‌خورد و همین خلاقیت است که منعی رقابتی برای ملل و کسب‌وکارها تلقی می‌شود. در این راستا گروهی از جوانان خلاق ایران زمین برآنند تا با ترکیب میراث گرانقدر کشور خود با برخی مفاهیم نوین جهانی، تجربه‌ای بی‌بدیل را برای جهانیان به ارمغان آورند.

ایده "باغ ایرانی حقوق بشر"، ظرفیت تبدیل شدن به پروژه‌ای تحسین برانگیز را داراست. به گونه‌ای که در آن تمام عناصر توسعه پایدار، اعم از اقتصاد، اجتماع، فرهنگ و محیط زیست را درون خود لحاظ کرده و اصول سه‌گانه کل‌نگری، آینده‌نگری و برابری را در تمام جوانب مدنظر خواهد داشت.

شرح طرح

باغ ایرانی حقوق بشر باغی واقعی است، این باغ مانند هر باغ دیگری درختانی دارد؛ با این حال، شاخه‌های منحصر به فردی آن را متمایز می‌کند.

به روایت هرودوت، باغ ایرانی نخستین بار توسط کوروش، بنیان‌گذار امپراتوری هخامنشی در پاسارگاد به دنیا معرفی شد و برخی از کوروش حتی به عنوان اولین باغبان نیز نام برده‌اند. کوروش از نادر افراد روزگار باستان بود که برخلاف سنن آن دوران از حق و حقوق ملل متصرفه سخن گفت و پاسداشت این حق را نکو داشت.

"باغ ایرانی حقوق بشر" با اتکا بر میراث ملموس و ناملموس ایرانی و با تأکیدی مجدد بر حقوق اساسی نوع بشر و همچنین اصول بنیادی توسعه پایدار سعی در آفرینش و ابتکاری جهانی دارد. برای حفظ و تقویت اصالت "باغ ایرانی حقوق بشر"، در نزدیکی اولین باغ ایرانی در پاسارگاد (یا سعادت شهر) و در منطقه‌ای با وسعت قابل توجه و قابل پیشرفت احداث خواهد شد. ذکر این نکته هم خالی از لطف نیست که بدانیم باغ ایرانی در سال ۲۰۱۱ در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شده است.

"باغ ایرانی حقوق بشر" مالکی نخواهد داشت بلکه همگان، ایرانی و غیرایرانی، می‌توانند با کمک‌های خود در هر شکل و اندازه‌ای در رشد، بالندگی و باروری خود باغ و، حتی مهمتر، ارزش-هایی که باغ معرف آنهاست نقش ایفا کنند.

این باغ، باغ بشریت خواهد بود و هویت افراد را با خود خواهد داشت. هر فرد با حضور در محل باغ و یا از طریق وبگاه "باغ ایرانی حقوق بشر" می‌تواند درختی بکارد یا سفارش کاشت آن را بدهد. درخت به نام وی خوانده خواهد شد ولی صاحب درخت نخواهد بود؛ بدین ترتیب، فرد و درخت هم از یکدیگر جدا هستند و هم جدای‌ناپذیر، و در گذر زمان حسی از مسئولیت و تعلق در فردی که درخت به نام او کاشته شده ریشه می‌دواند. این حس پیوند ناگسستنی انسان و طبیعت است که می‌تواند راهکاری برای بسیاری از چالش‌های زیست‌محیطی و انسانی در دوران معاصر باشد.

از جمله اهداف این باغ گام برداشتن در این مسیر است. شاید اشاره به این نکته نیز خالی از لطف نباشد که در میان مردمان منطقه رسم است که هنگام تولد نوزاد به نیت او و به نام او درختی کاشته می‌شود. وجود این سنت دیرینه اصالت ایده "باغ ایرانی حقوق بشر" را بیش از پیش منعکس می‌کند.

هر فرد در قبال کاشت درخت مبلغی پرداخت می‌کند که این مبلغ صرف نگهداری باغ و انجام سایر امور عام‌المنفعه به‌ویژه پاسداری از محیط‌زیست و کمک به کاهش فقر و نابرابری و توانمندسازی جوامع کم‌توان‌تر در قالب فعالیت‌های آموزشی و خلق کسب‌وکارهای کوچک با اولویت جامعه محلی خواهد شد. البته، فرد می‌تواند هر زمان که خواست درخت خود را ببیند و در صورت تمایل دارایی‌ها و یا قابلیت‌های خود، اعم از مادی و معنوی، را برای پیشبرد اهداف متعالی باغ اهدا کند و یا به‌کار گیرد.

از جمله ره‌آوردهای توسعه این باغ تبدیل آن به جاذبه‌ای گردشگری در سطح بین‌المللی است. این جاذبه با اتکا بر ویژگی‌هایی مانند تجربه‌آفرینی، هویت‌بخشی، تازگی، اصالت و ترویج آرمان‌های متعالی چون احترام به حقوق اساسی انسانی، اطلاع‌رسانی در مورد این حقوق و تلاش برای تحقق عینی آن‌ها می‌تواند به نماد گردشگری منطقه تبدیل شود و علاوه بر مشتاقان فرهنگ، طبیعت و انسان، گردشگران عادی را نیز جذب و شیفته خود کند. از این رو، بر این باوریم که می‌توانیم با بهره‌مندی از منافع اقتصادی این بازدیدها و در سایه خلق حس دلبستگی و دلبستگی در بازدیدکنندگان و یا افرادی که درختی در باغ دارند، باغ و ارزش‌های آن را هر چه بیشتر ترویج دهیم.

در نظر داریم که در مراحل مختلف توسعه باغ علاوه بر صادر کردن ارزش‌ها و اهداف متعالی انسانی، محصولی ملموس نیز تقدیم ایرانیان و جهانیان کنیم. از جملات محصولات این باغ، میوه و بذرهایی خواهد بود که قرار است از این باغ برداشت شود و به مردمان جهان عرضه شود. این میوه‌ها حاصل باور افرادی است که دغدغه اخلاق و انسانیت دارند و مروجان حقوق بشر هستند. بذرها و میوه‌ها با برند "باغ ایرانی حقوق بشر" عرضه می‌شوند تا مجرای دیگری برای انتقال ارزش‌های باغ باشند. از بذرها حاصل از باغ نیز برای ایجاد شبکه‌ای جهانی از باغ‌های حقوق بشر می‌توان استفاده کرد و نمونه عملی بومی اندیشیدن و جهانی عمل کردن را به نمایش گذاشت.

درباره شهرستان پاسارگاد

شهرستان پاسارگاد با مرکزیت سعادت‌شهر در شمال استان فارس واقع شده است. محوطه تاریخی پاسارگاد در این شهرستان قرار دارد که سالانه خیل عظیم بازدیدکنندگان و شیفتگان به تاریخ و میراث را به خود جذب می‌کند. این شهرستان با ویژگی‌های طبیعی و اقلیمی خاص و همچنین جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی و طبیعی مقصد بسیار مناسبی برای علاقمندان به فرهنگ، میراث، طبیعت است. به‌علاوه، این سرزمین کهن و تمدن‌پرور با برخوردای از آسمان شبی کم‌نظیر، خود را به عنوان شهر اکوتوریستی نجوم ایران مطرح کرده است. این ویژگی‌ها فرصت کم‌نظیری را در اختیار این شهر قرار می‌دهد تا با توسعه طرح‌های ابتکاری، از جوانب گوناگون خود را در سطح بین‌الملل معرفی کند. احداث باغ حقوق بشر می‌تواند گام مهمی در این راستا باشد و نام این شهر و میراث بی‌بدیل آن را در جهان ممکن سازد.

چشم‌انداز

خلق شبکه‌ای از باغ‌های حقوق بشر در اقصی نقاط جهان بر اساس ایده "باغ ایرانی حقوق بشر" و با آرمان و رؤیایی مشترک و تبدیل شدن باغ ایرانی حقوق بشر به باغی با هزاران درخت با نام هزاران نفر، از هر قشری و از هر رنگ و جنس و سن و نژاد و ملتی ...

رسالت

بازتعریف پیوند انسان با خود، انسان با انسان و انسان با طبیعت با تکیه بر دارایی‌ها، میراث و خلاقیت محلی و بومی و به‌کارگیری مفاهیم جهانی حقوق بشر و توسعه پایدار

باورها

- ✓ باور خدشه‌ناپذیر به حقوق اساسی بشر که در اعلامیه حقوق بشر بر آن‌ها تأکید شده است اعم از حق زندگی، آزادی، برابری، عدالت، برادری، رفاه، حق آموزش، حرکت، احترام و ...
- ✓ باور راسخ به اصول توسعه پایدار
- ✓ باور به فطرت نیک انسانی و گرایش انسان معاصر به اخلاق‌مداری
- ✓ باور به پیوند جدایی‌ناپذیر انسان و طبیعت
- ✓ باور به توان مردمان ایران زمین برای خلق جنبش‌های انسانی ارزش‌مدار

اهداف کلی

- ✓ یادآوری حقوق اساسی انسان و تأکید مجدد بر این حقوق از طریق تجارب عملی که باغ در اختیار مخاطبان خود قرار می‌دهد
- ✓ تلاش در مسیر تحقق اهداف هزاره سازمان ملل متحد
- ✓ بازتعریف پیوند انسان با طبیعت با استفاده از میراث گذشته
- ✓ آشنا کردن مردم با ارزش‌های ذاتی طبیعت و عناصر آن و خلق و پرورش حس مسئولیت در آنها نسبت به محیطی که در آن زیست می‌کنند.
- ✓ آموزش مسائل جهانی مربوط به محیط زیست و حقوق بشر
- ✓ معرفی میراث گران‌بهای ایران و ارائه تصویری خلاقانه از ایران

مخاطبان باغ

مخاطبان این طرح انسان است. از این رو، تلاشی هدفمند برای بخش‌بندی و اولویت‌بندی وجود ندارد. در نتیجه، پذیرای همه ملل و همه اقشار و اقلیت‌ها هستیم.

دستاوردها

۱- برای مردم محلی

- ✓ اشتغال‌زایی
- ✓ تنوع‌بخشی اقتصاد و افزایش درآمد
- ✓ آموزش و آشنایی هر چه بیشتر جامعه با مفاهیم و ارزش‌های متعالی
- ✓ افزایش سطح فرهیختگی جامعه
- ✓ حس غرور، مباهات نسبت میراث و داشته‌های خود
- ✓ افزایش اعتماد به نفس جمعی و فردی
- ✓ حس رضایت از مشارکت در اقدامی خدایسند

- ✓ برندسازی شهری
- ✓ ...

۲- برای بازدیدکنندگان و یا کسانی که درختی در باغ دارند

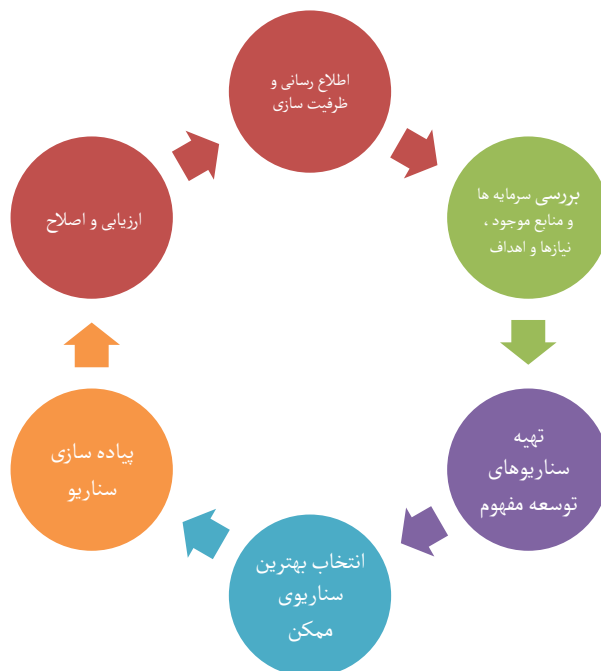
- ✓ لحظاتی به یادماندنی
- ✓ تجربه‌ای آموزنده و لذت‌بخش
- ✓ حس و حالی متفاوت
- ✓ شرکت در فعالیتی خیرخواهانه و حس خشنودی
- ✓ تقبل مسئولیت یک درخت، ابراز تعهد قلبی و احترام انسان نسبت به طبیعت
- ✓ هم‌نام شدن درخت با فرد و پیوند همیشگی این دو
- ✓ برجای گذاشتن میراث از خود برای آیندگان و حس فوق‌العاده جاودانگی
- ✓ ...

۳- برای دولت

- ✓ تلاشی برای تحقق فرمایشات مقام معظم رهبری در رابطه با محیط زیست و تنوع‌بخشی اقتصادی
- ✓ تأکید مجدد بر تعامل سازنده ایران با جهان و نقش مهم ایران در ترویج دیپلماسی صلح
- ✓ تلاشی برای بازآفرینی تصویر مخدوش ایران در ذهن جهانیان
- ✓ ره‌آورد اقتصادی من جمله اشتغال‌زایی و درآمدزایی و کسب ارز خارجی
- ✓ ...

مراحل توسعه طرح

باغ ایرانی حقوق بشر در مراحل مختلفی فرایند توسعه خود را طی خواهد کرد و در تمام مراحل از فرایند مشارکتی بهره خواهد جست.

مرحله اول: اطلاع رسانی و ظرفیت‌سازی

در این مرحله از طرح تلاش می‌کنیم مفهوم باغ ایرانی حقوق بشر را با مشورت و نظرخواهی صیقل دهیم و ارزش‌های والایی که طرح در پی نیل به آنهاست را به اطلاع عموم، دولت، بخش خصوصی، سازمان‌های غیرانتفاعی، سازمان‌های غیردولتی برسانیم. همراه و همگام با این جریان اطلاع‌رسانی، تلاش خواهیم کرد تا ذی‌نفعان جامعه‌ای که باغ قرار است در آن‌جا به طور فیزیکی احداث شود را بیشتر با موضوع آشنا کنیم و مردم محلی را عملاً در فرایند انتخاب و توسعه طرح درگیر نماییم. ضمناً در زمینه‌های مختلف از جمله حقوق بشر، محیط زیست و میراث فرهنگی، میزبانی شایسته از مسافران و حتی امور باغداری آموزش‌های لازم را به آن‌ها بدهیم. ارگان‌های دولتی محلی نیز با طرح و منافع آن آشنا خواهند شد.

مرحله دوم: بررسی سرمایه‌ها و منابع موجود، نیازها و اهداف

در این مرحله سرمایه‌های (مالی، فیزیکی، انسانی) موجود و بالقوه و دارایی‌های ارزشمند میراث فرهنگی و طبیعی منطقه را شناسایی می‌کنیم.

مرحله سوم و چهارم: تهیه سناریوها و انتخاب بهترین سناریو

با توجه به محدودیت‌ها و موانع اقدام به تهیه و تدوین چندین سناریو توسعه طرح خواهیم کرد. این سناریوها همه قابل اجرا خواهند بود ولی با مقایسه مزایا و معایب هر یک و با مشارکت ذی‌نفعان مفیدترین و قابل‌اجراترین سناریو را انتخاب می‌کنیم.

مرحله پنجم: پیاده‌سازی طرح

این مرحله خود شامل گام‌های متعددی است:

گام اول: کاشت

- ✓ تشکیل شورای اجرایی با حضور نمایندگان ذی‌نفعان جامعه محلی و کارشناسان (محیط زیست، کشاورزی، بازاریابی، میراث فرهنگی، گردشگری، حقوق، روابط عمومی ...)
- ✓ تدوین اساسنامه، مرامنامه و شیوه‌نامه‌های اجرایی
- ✓ اخذ مجوزهای لازم
- ✓ جذب سرمایه‌گذار، تأمین بودجه، تخصیص بودجه و نیروی انسانی
- ✓ تعیین محل دقیق احداث باغ
- ✓ طراحی فیزیکی باغ
- ✓ طراحی وب‌سایت "باغ ایرانی حقوق بشر"
- ✓ تهیه گونه‌های مختلف درختان میوه و غیر مثمر متناسب با شرایط منطقه
- ✓ تأمین آب
- ✓ ... ✓

گام دوم: داشت (ارتباطات)

- ✓ طراحی پیکارهای (کمپین) مختلف بازاریابی و ارتباطی برای معرفی باغ به ایران و جهان
- ✓ استفاده از همه کانال‌های مناسب و در دسترس برای انتقال پیام پیکارها (کمپین) و باغ به ایرانیان و جهانیان (افراد و گروه‌های مرجع، سایت، رسانه‌های اجتماعی، مطبوعات چاپی، رادیو و تلویزیون، وبلاگ نویسان و ...)
- ✓ ... ✓

گام سوم: داشت (عملیات واگذاری و توسعه تدریجی)

- ✓ ناحیه‌بندی باغ و نام‌گذاری هر ناحیه با ارزشی متعالی مانند آزادی، برابری، عدالت
- ✓ طراحی سیستم آبرسانی و آبیاری
- ✓ پذیرش درخواست کاشت درخت از سوی متقاضیان
- ✓ کاشت درخت
- ✓ تدوین برنامه‌های آموزشی مربوطه (مانند دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت، کارگاه‌ها، جشنواره‌ها، انتشار جزوات، کتاب‌ها و کتابچه و تهیه فیلم‌های کوتاه آموزشی با موضوعاتی چون محیط زیست، حقوق بشر، زندگی و سفر اخلاق‌مدار، میراث فرهنگی ایران و ...) و محل و شیوه اجرایی کردن برنامه‌ها
- ✓ توسعه خدمات تسهیل‌کننده و پشتیبان پیرامون باغ مانند ایجاد بوم کلبه‌ها، دهکده گردشگری، رستوران‌های غذای سالم و ارگانیک، توسعه تسهیلات و امکانات توسعه تندرستی با تأکید بر ذهن و روان
- ✓

گام چهارم: برداشت

- ✓ برداشت میوه و عرضه آن‌ها به بازار با برند باغ ایرانی حقوق بشر
- ✓ فروش یا انتقال بذر باغ ایرانی به افراد یا سازمان‌هایی که قصد تأسیس چنین باغی را در سایر نقاط جهان دارند
- ✓ ...

مرحله پنجم: ارزیابی و اصلاح

در این مرحله به طور مستمر فعالیت‌های صورت گرفته و نتایج و پیامدهای حاصل را به دقت بازبینی و اثرگذاری باغ و فعالیت‌های آن را مرتب رصد می‌کنیم. و با توجه به موارد موفقیت و شکست سعی در اصلاح، تعدیل، تقویت یا ترک فعالیت‌ها خواهیم گرفت تا بتوانیم هر روز قدری به الگوی ایده‌آل توسعه و مدیریت باغ نزدیک‌تر شویم.

با همفکری:

امیر میری، خاطره توانا، جعفر باپیری، مهسا صالح دوست، آرش نورآقایی